

Vergaderjaar 1997–1998

25 661

Wijziging van de Algemene bijstandswet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, de Werkloosheidswet, de Ziektewet, de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, de Toeslagenwet, de Algemene Ouderdomswet, de Algemene Kinderbijslagwet, de Algemene nabestaandenwet, de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten met betrekking tot terugvordering en verhaal (terugvordering en verhaal in verband met herziening van het debiteurenbeleid)

Nr. 6

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 17 november 1997

1. Algemeen

De regering heeft met belangstelling kennis genomen van het verslag en is verheugd dat het merendeel van de fracties de voorgestelde maatregelen positief benadert. Duidelijk is dat de Kamer op een aantal punten behoefte heeft aan een nadere toelichting. Onder andere is er een aantal vragen gesteld over de wijze waarop de versoepeling van de terugvorderingsbepalingen is vormgegeven. De overige vragen hebben betrekking op de financiële incentive en de technische wijzigingen verhaal.

2. Maatregelen

2.1. Verruiming van terugvorderingsbepalingen

De leden van de PvdA-fractie, de CDA-fractie en VVD-fractie vragen zich af waarom het kabinet afziet van een verschillende benadering van fraudeschulden en andere schulden als het gaat om de 5-jaarstermijn. Voorts vragen de leden van de PvdA-fractie of er in geval van fraudeschulden nog beperkende bepalingen zijn. De leden van de VVD-fractie

vragen waarom voor fraudeschulden niet voor een minder ruime versoepeling is gekozen en of de omvang van de schuld daarbij een rol speelt.

Op het moment dat de verplichte terugvordering na vijf jaar omgezet wordt in een bevoegdheid kunnen de uitvoeringsorganen zelf aan de hand van elk individueel geval bepalen of van verdere terugvordering wordt afgezien. In de wet zijn geen criteria aangegeven, waarop een uitvoeringsorgaan zou moeten besluiten om de terugvordering te beëindigen. Het uitvoeringsorgaan is vrij om in elk individueel geval redenen aan te geven die het afzien van terugvordering rechtvaardigen. Voor deze benadering is bewust gekozen. Het geven van een limitatieve opsomming in de wet van gronden om van terugvordering af te zien zou uitvoeringsorganen onvoldoende mogelijkheden geven om per individuele zaak een gepast besluit te nemen. De regering kan zich echter voorstellen dat bij fraudevorderingen over het algemeen door uitvoeringsorganen een strenger regime wordt gehanteerd dan bij overige vorderingen.

Het zou echter onvoldoende recht doen aan de achterliggende gedachte van de herziening van het debiteurenbeleid om fraudevorderingen als groep uit te sluiten van de versoepeling. Een individuele benadering per vordering, waarbij het ter beoordeling van het uitvoeringsorgaan is of de aard en/of de omvang van de vordering in het concrete geval er voor zorgt dat de terugvordering wordt voortgezet doet recht aan de doelmatigheid die bij het huidige beleid wordt nagestreefd.

De leden van de CDA-fractie en de VVD-fractie vragen zich af of in het wetsvoorstel niet teveel rekening wordt gehouden met de schuldenaar. De leden van de CDA-fractie constateren in dit verband dat gemeenten zich vaak moeten inspannen om schulden terugbetaald te krijgen. Deze inspanning mag niet, zo vinden zij, een reden zijn om niet in te vorderen. Ook de inspanning van de schuldenaar zal duidelijk aantoonbaar moeten zijn. Zij vragen de regering aan te geven of de 3-jaarstermijn die nu in de Abw wordt gehanteerd tot het verleden zal behoren of dat het toch mogelijk is om een kortere periode dan 5 jaar vast te stellen.

De regering is het met de vragenstellers eens dat zowel inspanning van de schuldenaar als het uitvoeringsorgaan mag worden verwacht om zoveel mogelijk onterecht betaalde uitkeringsgelden bij de uitvoering te laten terugkomen. Met nadruk wordt verwezen naar de passage in de memorie van toelichting waarin is aangegeven dat de aanscherping van het handhavingsbeleid, zoals in de Wet boeten, maatregelen, terug- en invordering Sociale Zekerheid (Stb. 1996, 248) is gedaan, door de regering nog steeds wordt onderschreven. Het zoveel mogelijk terugvorderen van onterecht uitgekeerde uitkeringsgelden staat daarmee voorop. Met de huidige wetswijziging wordt getracht deze doelstelling zoveel mogelijk te verwezenlijken door uitvoeringsorganen gedurende een te overziene periode stringent in te laten vorderen. Handhaving van de verplichte terugvordering zolang niet aan de vijf jaar afbetaling is voldaan, brengt bovendien tot uitdrukking dat ook aan de schuldenaar inspanningen worden gevraagd, alvorens eventueel van terugvordering kan worden afgezien. Het is dan ook niet mogelijk voor uitvoeringsorganen om op grond van dit voorstel een kortere periode dan 5 jaar te hanteren om van terugvordering af te zien.

Indien vijf jaar lang voldoende inspanningen zijn verricht om tot incasso te komen, maar toch geen afbetaling op de schuld heeft plaatsgevonden zal door uitvoeringsorganen moeten worden beoordeeld of aflossing op de schuld nog valt te verwachten. In de artikelsgewijze toelichting is aangegeven dat hiervan sprake kan zijn als op andere schulden wordt afgelost. Immers, in dat geval is de schuldenaar in staat om betalingen te verrichten. Ook dit voorbeeld geeft aan dat uitsluitend in de situatie waarin incasso-activiteiten geen enkele zin meer hebben en de inspanningen van het uitvoeringsorgaan naar verwachting geen resultaat

zouden hebben, vanuit doelmatigheidsoogpunt afgezien kan worden van terugvordering.

De 3-jaarstermijn, waarop deze leden doelen ziet op de aflossing van leenbijstand. Ingaande 1 augustus 1991 is de decentralisatie van bijzondere bijstand een feit geworden. Daarmee zijn, onder andere, de artikelen 7a tot en met 7f van het voormalige Bijstandsbesluit landelijke normering komen te vervallen. In deze artikelen stond geregeld op welke manier de gemeenten de aflossing van leenbijstand moesten regelen. Aflossingsbedragen en aflossingsduur (in beginsel 3 jaar) werden concreet genoemd.

De bedoeling van de decentralisatie was de gemeenten in staat te stellen om flexibeler om te gaan met deze aflossing. Ook onder de nieuwe Abw is de gemeente in beginsel vrij op dit punt een eigen beleid te voeren. In dit verband wordt verwezen naar artikel 21, tweede lid, van de Abw. Veel gemeenten hebben er voor gekozen hun beleid zo gestalte te geven dat per saldo het totaal af te lossen bedrag en de daarbij behorende termijnen niet hoger, respectievelijk langer, uitkomen dan onder de oude bepalingen van het Bijstandsbesluit landelijke normering. Ook gaan veel gemeenten in de praktijk nog van de hiervoor bedoelde 3-jaarstermijn uit.

Het onderhavige wetsvoorstel ziet niet op de aflossing van leenbijstand. Eerst als de belanghebbende de uit de verstrekte leenbijstand voortvloeiende verplichtingen niet nakomt, dan is, ingevolge artikel 83, eerste lid, van de Abw, terugvordering aan de orde.

De leden van de VVD-fractie vragen of het juist is dat de gemeenten de bevoegdheid houden om een eenmaal genomen besluit te herzien indien achteraf blijkt dat onjuiste of onvolledige gegevens door de schuldenaar zijn verstrekt en of het door de Raad van State geconstateerde probleem hiermee is ondervangen. Ook de leden van de SGP-fractie verzoeken de regering nader op dit onderdeel in te gaan.

De Raad van State heeft voorgesteld om artikel 78b van de Algemene bijstandswet (Abw) aan te vullen met een bepaling dat het besluit tot het afzien van terugvordering of tot het gedeeltelijke afzien van verdere terugvordering wordt ingetrokken of ten nadele van de belanghebbende wordt gewijzigd, indien onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt en de verstrekking van juiste en volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid.

De Raad van State heeft hierbij een relatie gelegd met het per 1 juli 1997 in werking getreden artikel 78a van de Abw. Dit artikel beoogt evenwel niet de herzieningsmogelijkheid in het leven te roepen, maar om burgemeester en wethouders te verplichten in de aldaar gegeven situatie van die mogelijkheid gebruik te maken.

Volgens de geldende opvattingen is geen uitdrukkelijke wettelijke grondslag voor het intrekken of ten nadele van de belanghebbende wijzigen van besluiten vereist. Wel moet de herzieningsbevoegdheid worden getoetst aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het vertrouwensbeginsel. In dit verband wordt gewezen op de uitspraak van de Voorzitter van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven van 20 juli 1989 (AB 1990, 88) waarin hij overweegt: «dat indien verweerder tot het oordeel komt dat door of namens hem rechten zijn toegekend hoewel daarop gezien de algemeen verbindende regeling geen aanspraak bestond, het niet valt in te zien waarom hij niet bevoegd zou zijn – indien hij daartoe, mede uit een oogpunt van gelijke behandeling van veehouders in gelijke omstandigheden, al niet verplicht zou zijn – op zijn aanvankelijke begunstigende besluit terug te komen, ook zonder een daartoe strekkende wettelijke grondslag. Of die bevoegdheid, mede gelet op de verstreken tijd en eventueel bij de veehouder bestaande verwachtingen, aan beperkingen en grenzen onderworpen is, hangt af van de concrete omstandigheden van het individuele geval.» Voor dergelijke

besluiten gelden alle eisen die overigens aan een belastende beschikking worden gesteld.

Met het voorgestelde artikel 78b van de Abw wordt, voor zover het gaat om de in dat artikel gegeven situaties, aan de gemeenten de bevoegdheid gegeven om van terugvordering of van verdere terugvordering af te zien. Het ligt daarbij niet voor de hand, om in gevallen dat de gemeente «bevoegd» is om van terugvordering of van verdere terugvordering af te zien, diezelfde gemeente in gevallen dat het besluit achteraf gezien onjuist is geweest, in de wet te «verplichten» om tot intrekking, respectievelijk ten nadele van de belanghebbende wijzigen, over te gaan. Het vorenstaande laat onverlet dat, gelet op de hiervoor geciteerde uitspraak, onder omstandigheden een gemeentelijke plicht tot herziening uit de algemene beginselen van behoorlijk bestuur moet worden afgeleid.

De leden van de RPF-fractie verzoeken de regering aan te geven in welke mate momenteel door gemeenten nog inspanningen worden verricht om na vijf jaar nog actief bezig te zijn met terugvordering en in hoeverre gemeenten financieel nadeel ondervinden als zij op dat punt geen actief beleid ontwikkelen. Zij verzoeken de regering tevens aan te geven hoeveel uitstaande vorderingen betrekking hebben op een periode langer dan vijf jaar. De CDA-fractie vraagt zich af of de regering niet bevreesd is dat het op grond van in een persoon gelegen factoren en andere omstandigheden afzien van invordering of overgaan tot 50% afkoop of tot 5 jaar betalen, een te ruime bevoegdheid aan het beoordelende instantie wordt gegeven. Bij de gekozen maatregelen is rekening gehouden met het onderzoeksgegeven dat gemeenten met de huidige financiële verhouding op de ontvangsten terugvordering en verhaal voor wat betreft incasso-activiteiten niet altijd tot het uiterste gaan, omdat de investering in een bepaalde zaak groter is dan de baten. Dit heeft ertoe geleid dat deze negatieve incentive op incassobeleid is verwijderd. In plaats hiervan is een positieve financiële prikkel geïntroduceerd, die gemeenten naar verwachting zal stimuleren om in te vorderen waar dit mogelijk is. Deze financiële prikkel om daadkrachtig te incasseren, maakt ook dat het verantwoord is om gemeenten na vijf jaar verplichte terugvordering zelf een keuze te laten maken of verdere invorderingsactiviteiten nog doelmatig en wenselijk zijn.

De verwachting is dat de financiële incentive en de versoepeling van de terugvorderingsbepalingen elkaar in evenwicht zullen houden en beide maatregelen ervoor zorgen dat een doelmatig en efficiënt debiteurenbeleid kan worden gevoerd.

Op grond van onderzoek (Effecten van de nieuwe verhaalsparagraaf, oktober 1996) is aangetoond dat in de onderzochte gemeenten in 1994 ca. 12% van de totale terugvorderingsvorderingen langer dan 4 jaar in de debiteurenadministratie was opgenomen. Welk percentage van de vorderingen op dit moment langer dan vijf jaar in de debiteurenadministraties zit, valt niet aan te geven.

De leden van de RPF-fractie hebben begrip voor het voorstel om het debiteurenbeleid enigszins te versoepelen. Zij vinden echter dat weinig aandacht wordt besteed aan de oorzaken van het aantal debiteuren. Deze leden verzoeken de regering meer expliciet aandacht te besteden aan deze oorzaken. Voorts vragen de leden van de RPF-fractie zich af waarom niet wordt overgegaan tot het instellen van een centrale gegevensbank. Zij verwachten dat door een dergelijke bank eerder signalen kunnen worden gegenereerd over onrechtmatige betalingen, waardoor de terugvorderingsproblematiek (deels) wordt voorkomen.

Zoals in de memorie van toelichting is aangegeven is aan de uiteindelijk gekozen maatregelen een intensief voortraject voorafgegaan. Onder andere heeft een inventarisatie van knelpunten en achterliggende oorzaken plaatsgevonden, waarbij gemeenten zeer nauw betrokken zijn

geweest. Het oplopen van het debiteurenbestand is mede veroorzaakt door intensivering van fraudebestrijding. Gemeenten werden in dit kader verplicht om met terugwerkende kracht bestandsvergelijkingen te laten plaatsvinden. Hierdoor is niet alleen het aantal vorderingen fors toegenomen, maar ook het bedrag per vordering steeg hiermee. Met de invoering van de terugvorderings- en verhaalsplicht zijn gemeenten vervolgens gehouden om ten aanzien van al deze vorderingen de terugvordering voor onbeperkte duur in gang te zetten. Ook in de gevallen, waarbij na verloop van tijd geconstateerd moet worden dat niet meer valt in vorderen moeten de gemeenten deze vorderingen onderhouden. Voor wat betreft de toename van het aantal vorderingen wordt opgemerkt dat gegevensvergelijking nu in het reguliere proces van bijstandsverlening plaats vindt, waardoor onrechtmatigheden worden voorkomen of op een eerder moment worden ontdekt. De regering is het derhalve eens met de analyse dat een beter gebruik van de beschikbare gegevensbestanden kan leiden tot het verminderen van het aantal terugvorderingen respectievelijk de hoogte daarvan. Zij acht het echter niet nodig en ook onwenselijk om dit gebruik te realiseren door een centrale gegevensbank op te richten. De voorkeur gaat er dan ook naar uit om de gegevensuitwisseling te realiseren via een systeem van bestandskoppelingen. Bij koppeling van bestanden blijven de gegevens in handen van de publieke instantie die voor de gegevens verantwoordelijk is en derhalve op de kwaliteit daarvan kan worden aangesproken. In de sociale zekerheidssector wordt de gegevensuitwisseling nu gestructureerd via het RINIS-initiatief (Routeringsinstituut (Inter)-Nationale Informatie Stroom). Kenmerkend voor RINIS is dat iedere sector (sociale diensten, UVI's, SVB ed.) een elektronisch sectoraal aanspreekpunt heeft.

In de gemeentelijke sector bestaat een dergelijk sectorloket echter niet. In het kader van de pilotprojecten voor het Cliënt Volg Communicatie Stelsel in het kader van Samenwerking Werk en Inkomen wordt hiermee voor een voorshands beperkt aantal gemeenten geëxperimenteerd. Binnen deze pilots zal een aantal gemeenten de elektronische controle van inkomensgegevens van GSD-cliënten bij de UVI's beproeven. Deze gegevens zullen worden uitgewisseld via het experimenteel gemeentelijk sectorloket. (eerder gepresenteerd onder de naam: «gemeentelijk inlichtingenbureau»).

Via deze uitwisseling kan eventuele inkomensfraude al na enkele weken worden opgespoord terwijl dit op dit moment nog 1 a 1,5 jaar duurt, omdat de gegevens van de belastingdienst pas na afloop van het kalenderjaar naar de gemeenten worden gezonden. Hiermee wordt de door u bepleite aanpak van de oorzaak van het terugvorderings-probleem beoogd: fraude wordt veel eerder geconstateerd waardoor de hoogte van de vorderingen sterk terug zal lopen.

Hierbij zij overigens opgemerkt dat de knelpunten die een aanzienlijk aantal GSD'en hebben met hun automatiseringssystemen beperkingen inhouden voor de snelheid waarmee dergelijke ontwikkelingen kunnen worden geïmplementeerd.

De leden van de fracties van CDA, de VVD, de SGP en de SP hebben vragen gesteld over de versoepeling van de terugvorderingsbepalingen in relatie tot cliënten. De leden van de fracties van de VVD en de SP vragen zich daarbij af op welke wijze een beroep kan worden gedaan op de nieuwe bepalingen en of cliënten toepassing van deze bepalingen kunnen afdwingen. De leden van de SGP-fractie vragen zich af of met een beroep op het gelijkheidsbeginsel toch niet het stopzetten van de verplichting tot verdere terugbetaling kan worden afgedwongen.

Allereerst wordt opgemerkt dat er een positieve invloed wordt verwacht van de nieuwe terugvorderingsbepalingen als het gaat om betalingsbereidheid bij de schuldenaar. Op dit moment bestaat voor cliënten in ieder geval een uitzichtloze situatie aangezien – met uitzondering van de

dringende reden en de schuldregeling bedoeld in artikel 78a Abw – niet van terugvordering kan worden afgezien. De nieuwe terugvorderingsbepalingen bieden mogelijkheden om goed betalingsgedrag te belonen door de restschuld kwijt te schelden. Een positief te verwachten houding bij cliënten past in de doelstelling om gedurende vijf jaar stringent in te vorderen en zoveel mogelijk de onterecht betaalde uitkering gedurende die periode terug te vorderen.

De gegeven bevoegdheid aan de uitvoeringsorganen om van terugvordering af te zien betekent geenszins een afdwingbaar recht voor de schuldenaar. Weliswaar bestaat er de mogelijkheid voor de schuldenaar om de uitvoeringsorganen te verzoeken om van terugvordering af te zien, maar dit betekent niet dat op grond van dit verzoek uitvoeringsorganen een voor de schuldenaar positief besluit dienen te nemen. Zoals op eerdere vragen is geantwoord is het aan uitvoeringsorganen overgelaten op verzoek van de schuldenaar of ambtshalve een besluit te nemen om wél of niet van terugvordering af te zien. Aangezien de gronden waarop het uitvoeringsorgaan kan afzien van terugvordering niet limitatief in de wet zijn opgesomd, maar afhankelijk zijn gesteld van elk individueel geval, ligt de discretionaire bevoegdheid voor wat betreft toepassing ervan volledig bij het uitvoeringsorgaan.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de SGP-fractie met betrekking tot het gelijkheidsbeginsel wordt verwezen naar een analoge situatie zoals geldt bij de dringende reden. Ook bij de dringende reden heeft het uitvoeringsorgaan de volledige beoordelingsvrijheid om gezien de omstandigheden van persoon en gezin geheel of gedeeltelijk af te zien van terugvordering. Nadrukkelijk geldt steeds dat van geval tot geval aan de hand van alle omstandigheden, de situatie van betrokkene moet worden beoordeeld. Dit neemt niet weg dat indien zich identieke gevallen voordoen het uitvoeringsorgaan wordt geacht op een zelfde wijze te reageren aangezien het gelijkheidsbeginsel dit vereist.

In antwoord op een aantal vragen van de leden van de RPF-fractie over de afkoopmogelijkheid merkt de regering het volgende op.

De afkoopmogelijkheid zal in de uitvoeringspraktijk uitsluitend worden gehanteerd in het geval dat de reële verwachting bestaat, dat afkoop van de uitkeringsschuld meer oplevert dan wanneer de gebruikelijke incasso-procedures worden gevolgd. Zo een geval doet zich bijvoorbeeld voor indien de schuldenaar voornemens is naar het buitenland te vertrekken. Het initiatief kan zowel van het uitvoeringsorgaan als van de schuldenaar uitgaan. De afkoop kan op elk moment na het genomen terugvorderingsbesluit tot stand komen. Wanneer het uitvoeringsorgaan niet afziet van verdere terugvordering kan zij als nog besluiten om indien de omstandigheden zich voordoen, de schuld af te laten afkopen.

Wanneer zich een schuldsaneringsregeling voordoet kan de gemeente op dit moment alleen op basis van artikel 78a Abw (minnelijke schuldsaneringsregeling voor niet-fraudeschulden) in een schuldregeling worden betrokken. Mocht een dergelijke situatie zich voordoen dan kan ook binnen de 5-jaarstermijn van verdere terugvordering worden afgezien. Aan de voorwaarden die artikel 78a Abw stelt, moet dan wel zijn voldaan. Zo dient de vordering van de gemeente ten minste te worden voldaan naar evenredigheid met de vorderingen van de schuldeisers van gelijke rang.

De leden van de PvdA-fractie vergelijken het onderhavig wetsvoorstel met het wetsvoorstel tot wijziging van de Faillissementswet in verband met de sanering van schulden van natuurlijke personen (kamerstukken I 1995/96, 22 969). Zij vragen zich af of met het onderhavig wetsvoorstel een strenger regime wordt gehanteerd en waarom niet de gebruikelijke 3-jaarstermijn wordt gehanteerd. Tevens vrezen deze leden dat het beroep op de rechter hierdoor zal toenemen.

Toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling op basis van de Faillissementswet kan eerst plaatsvinden wanneer redelijkerwijs is te voorzien dat de schuldenaar niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of indien hij in een toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen. De terugvorderingsbepalingen in het kader van de sociale zekerheid zijn van andere orde. In beginsel wordt ervan uitgegaan dat de schuldenaar zijn schuld wél kan af betalen. Gezien de verschillende uitgangspunten tussen deze regelingen is het derhalve niet mogelijk voor de schuldenaar – wanneer zich geen problematische schuldsituatie voordoet – om te kiezen tussen de wettelijke schuldsaneringsregeling en terugbetalen in het kader van de sociale zekerheid. Mocht de schuldenaar worden toegelaten tot de schuldsaneringsregeling dan prevaleert die regeling boven de terugvorderingsbepalingen in de verschillende sociale zekerheidswetten.

Aan de toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling is veelal een lang invorderingstraject voorafgegaan dat uiteindelijk heeft geresulteerd in een problematische schuldsituatie die ertoe leidt dat niet meer kan worden voortgegaan met afbetaling van de schulden. In deze situatie acht ik een 3-jaarstermijn overigens redelijk. Een dergelijke termijn ligt vanwege het andere karakter van de terugvorderingsbepalingen voor de sociale zekerheid niet voor de hand. Bij de versoepeling van de terugvorderingsbepalingen is getracht een evenwicht te vinden tussen het uitgangspunt dat onterecht uitbetaalde uitkeringen zoveel mogelijk moet worden teruggevorderd en dat deze terugvordering ter beoordeling van de uitvoeringsorganen kan worden beëindigd indien daartoe goede gronden bestaan. De regering merkt hierbij op dat met de versoepeling van de terugvorderingsbepalingen wél kan worden voorkomen dat een schuldenaar komt te verkeren in een problematische schuldsituatie.

De leden van de CDA-fractie vragen op welke termijn mag worden verwacht dat het debiteurenbestand zal afnemen. Als vergelijking van de gegevensbestanden tot de normale werkzaamheden behoort mag dat toch volgens deze leden worden verwacht.

De toename van het debiteurenbestand van gemeenten in de afgelopen jaren is te wijten geweest aan een combinatie van factoren. De jaarlijkse hoge nieuwe opboekingen vloeiden voort uit het met terugwerkende kracht over meerdere jaren vergelijken van belastingsignalen met de uitkeringsadministratie. Tevens bleven de ontvangsten daarbij achter vanwege de hoge kosten die invordering met zich mee brengt en tevens de geringe vrijheden die gemeenten hadden om het invorderingsproces zo doelmatig mogelijk te laten verlopen.

De inhaalslag van de vergelijking van belastingsignalen over oude jaren is inmiddels bijna afgerond. Daarnaast vindt gegevensvergelijking nu in het reguliere proces van bijstandsverlening plaats zodat op een eerder moment door gemeenten onrechtmatigheden in de bijstandsverlening zullen worden ontdekt. Het ontstaan van nieuwe debiteuren kan zodoende in een aantal gevallen worden voorkomen. De verwachting is dat op termijn het debiteurenbestand hierdoor zal dalen.

Tevens is het voor de leden van de CDA-fractie onduidelijk waarom de financiële uitkomsten van de incassooverruiming voor de SV-sector 0 is. Omdat LISV en SVB eerst bevoegd en sinds 1996 verplicht zijn te innen mag toch volgens deze leden worden verwacht dat zij voor 1996 al enige ervaring hebben opgedaan met een debiteurenbestand. Het LISV en de SVB hebben pas vanaf 1 augustus 1996 ervaring opgedaan met de verplichting om onverschuldigd betaalde uitkeringen terug te vorderen. Dit in tegenstelling tot de gemeenten die deze verplichting al veel langer kennen. De ervaring met langlopende terugvorderingen (als gevolg van de verplichte terugvordering) is dan ook nog maar gering. De verwachting is dat ook de SVB en het LISV, als gevolg van de verplichte terugvordering,

(zonder de voorgestelde wijziging) te maken zullen krijgen met een debiteurenbestand zoals gemeenten die kennen. Het financieel effect is om deze reden alleen in kwalitatieve zin onderbouwd.

Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie zich af ten laste van welk budget de afboekingen worden gebracht in de gevallen waarin bij een door de rechter uitgesproken schuldsanering uitkeringsschulden worden gesaneerd.

Door het meenemen van een uitkeringsschuld in de wettelijke schuldsaneringsregeling wordt (een gedeelte) van deze schuld als gevolg van de sanering kwijtgescholden. Hierdoor is het voor een uitvoeringsorgaan niet meer mogelijk ontvangsten op deze vordering te genereren, waardoor er gesproken kan worden van een potentieel financieel verlies. Dit verlies wordt bij de huidige financiële verhouding bij de algemene bijstand voor 90% gedragen door het Rijk en komt voor 10% voor rekening van de gemeente.

2.2. Wijziging van de financiële verhouding ontvangsten terugvordering en verhaal

De leden van de fracties van de VVD, de SP en de SGP zien gaarne een toelichting op de totstandkoming van het macro-drempelbedrag van 350 mln tegemoet.

De leden van de fractie van de SP willen weten of dit bedrag hoog of laag is. De leden van de SGP-fractie willen geïnformeerd worden over de jaarlijkse ontvangsten van de gezamenlijke gemeenten uit hun terugvorderingsbeleid.

Randvoorwaarde voor de incentive debiteurenbeleid vormt budgettaire neutraliteit voor het Rijk. Dit houdt in dat het rijksaandeel in de ontvangsten na invoering van de incentive minimaal even groot moet zijn als het rijksaandeel in de ontvangsten bij ongewijzigd beleid. Indien gemeenten hun invorderingsbeleid naar aanleiding van de getroffen maatregelen niet zouden wijzigen, levert dit voor rijk en gemeenten geen voordeel of nadeel op. Deze budgettaire neutraliteit is alleen te waarborgen indien het drempelbedrag wordt gesteld op het niveau van de te verwachten ontvangsten bij ongewijzigd beleid. Bij deze raming van de te verwachten ontvangsten zijn de macro-ontvangsten terugvordering en verhaal uit het verleden betrokken. Deze bedroegen in 1992 313 mln, in 1993 329 mln, in 1994 340 mln en in 1995 f 367 mln. De stijgende tendens van de ontvangsten in deze jaren is niet doorgetrokken. De reden hiervan is dat het jaarlijks te verwachten op te boeken bedrag aan nieuwe vorderingen zal gaan teruglopen. De inhaaloperatie waarin met terugwerkende kracht belastingsignalen zijn vergeleken met de uitkeringsadministratie is inmiddels bijna afgerond. Bovendien zal door een intensieve toegangspoortcontrole bij toepassing van de Abw het aantal vorderingen afnemen.

Samenvattend wordt gesteld dat het bedrag van 350 mln volgens de regering een reëel karakter heeft en voldoende gemeenten in staat zal stellen om de individuele drempel te overschrijden.

De leden van de PvdA-fractie willen weten wat het volume aan geld is dat jaarlijks wordt opgeboekt in het debiteurenbestand en wat het volume in geld is dat jaarlijks wordt terugbetaald als reguliere inlossing van de schuld. Tevens verzoeken zij de regering aan te geven wat het volume is aan uitstaande vorderingen waarop deze regeling betrekking heeft en wat het volume in geld is dat zal worden afgeboekt vanwege de voorgestelde regeling. Tevens wensen zij geïnformeerd te worden over het volume in geld van de vorderingen op grond van de bijstandswet in 1996.

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in het volume aan geld dat jaarlijks wordt opgeboekt en dat jaarlijks wordt terugbetaald als reguliere aflossing van de schuld.

Tabel: opvoeringen en inlossingen per jaar (in mln) terugvordering en verhaal

	1992	1993	1994	1995
Opvoeren bedrag aan vorderingen	502	674	737	601
Reguliere inlossingen van schuld	313	329	340	367

Het volume van uitstaande vorderingen waarop de voorgestelde regeling betrekking heeft bedroeg eind 1995 ca. f 1,5 miljard.

Op dit moment valt niet aan te geven wat op grond van de voorgestelde regeling het volume in geld zal zijn dat jaarlijks zal worden afgeboekt. De verwachting is dat de bevoegdheid om af te zien van terugvordering tezamen met de financiële incentive elkaar in evenwicht zullen houden en dat het aantal af te boeken vorderingen beperkt zal blijven tot die categorieën vorderingen, die niet meer inbaar zijn. Aangezien de debiteurenbestanden op dit moment zijn vervuild met oude (deels) oninbare vorderingen, die op grond van de huidige terugvorderingsbepalingen niet mochten worden afgeboekt, zou direct na het in werking treden van de nieuwe bepalingen een toename van het aantal afboekingen kunnen gaan ontstaan.

Over het openstaande bedrag aan vorderingen in 1996 kan op dit moment geen uitspraak worden gedaan. De jaardeclaraties waarin de gemeenten dit cijfer opgeven zijn nog niet verwerkt.

Met betrekking tot de vraag van de leden van de PvdA-fractie welke terugbetalingen onder de 75%-regeling vallen kan worden gemeld dat alle ontvangsten met betrekking tot terugvordering en verhaal onder de 75%-regeling vallen.

De leden van de PvdA-fractie vragen voorts op welke wijze het drempelbedrag per gemeente wordt vastgesteld en vragen om een overzicht van drempelbedragen per gemeente. Tevens vragen zij of bij de verdeling ook rekening wordt gehouden met het volume aan openstaande vorderingen of met de manier waarop gemeenten een actief fraudebestrijdingsbeleid hebben gevoerd. Een zelfde vraag hebben de leden van de RPF-fractie. Zij vragen zich af of de gemeenten, die een actief fraudebeleid hebben gevoerd toch niet op enigerlei wijze een tegemoetkoming kunnen krijgen. Het drempelbedrag per gemeente wordt vastgesteld door het landelijke drempelbedrag van f 350 mln. over gemeenten te verdelen aan de hand van het relatieve aandeel in de totale ontvangsten terugvordering en verhaal in het jaar 1992.

Bij het uitwerken van de incentive regeling is een van de uitgangspunten van de regering geweest dat alle gemeenten, dus ook de gemeenten die de afgelopen jaren een stringent invorderingsbeleid hebben gevoerd, moeten kunnen profiteren van de incentive. De regering heeft daarom gezocht naar een methode om alle gemeenten een gelijke uitgangspositie te verschaffen. Die gelijke uitgangspositie is volgens de regering bereikt door het landelijke drempelbedrag te verdelen op basis van de ontvangsten die gemeenten in 1992 hebben gerealiseerd. Hierbij wordt verondersteld dat gemeenten tot de invoering van de verplichte terugvordering en verhaal eind 1992, in gelijke mate gebruik hebben gemaakt van de invorderingsbevoegdheid. Door de gekozen verdeling wordt aan gemeenten een min of meer gelijke uitgangspositie geboden en worden de gemeenten, die na 1992 een actief fraudebeleid hebben gevoerd niet benadeeld. De regering ziet dan ook geen aanleiding om deze groep actieve gemeenten te compenseren.

Er wordt bij de verdeling van het landelijke drempelbedrag geen rekening gehouden met het volume aan openstaande vorderingen. Dergelijke indicatoren geven geen aanknopingspunt over de wijze waarop het gemeentelijk invorderingsbeleid in het verleden is vormgegeven en bieden eveneens geen garantie op mogelijkheden om daadwerkelijk te kunnen incasseren.

Op dit moment is nog geen lijst beschikbaar waarin de drempelbedragen per gemeente zijn weergegeven. Deze drempelbedragen zullen via nadere regelgeving zo spoedig mogelijk aan de gemeenten kenbaar worden gemaakt.

De leden van de fractie van de VVD vragen welke alternatieven zijn onderzocht bij het bepalen van een verdeelmaatstaf en waarom het relatieve aandeel in het jaar 1991 niet is gekozen.

Het uitgangspunt bij het bepalen van de verdeelmaatstaf is geweest dat uit simulaties zou moeten blijken dat een zo groot mogelijk aantal gemeenten het voorgestelde drempelbedrag in potentie zou moeten kunnen halen. Uit simulaties bleek dat bij verdeelmaatstaven gemaakt op basis van het aantal bijstandsgerechtigden, het aantal debiteuren of gemiddelden van gerealiseerde debiteurensaldi/ontvangsten er relatief veel gemeenten zouden zijn, die de individuele drempel niet zouden halen. Een relatief klein aantal gemeenten zou bij deze verdeelmaatstaven disproportioneel kunnen profiteren van de incentive. Derhalve is gekozen voor een verdeelmaatstaf die impliciet van een nulsituatie uitgaat voor wat betreft het gevoerde debiteurenbeleid, namelijk het jaar 1992. Dit is het meest recente jaar waarbij de verplichte terugvordering en verhaal nog niet doorwerkt in de ontvangstencijfers. Voor gemeenten wordt met deze verdeelmethode zoveel mogelijk een gelijke startsituatie gecreëerd.

De leden van de RPF-fractie geven aan moeite te hebben met het feit dat gemeenten met dit voorstel als het ware worden beloond voor het uitvoeren van de wet. Dreigt daarbij bovendien niet een soort bijstandstoerisme te ontstaan, naar die gemeenten die een soepel invorderingsbeleid voeren, zo vragen deze leden zich af.

Uit recent onderzoek is gebleken dat de kosten die gemeenten moeten maken om vorderingen te innen vaak aanzienlijk kunnen zijn. Van de door hen gerealiseerde ontvangsten mag indien het gaat om terugvordering en verhaal slechts 10 % worden behouden. In veel gevallen wegen deze baten niet op tegen de hoge kosten die bij invordering moeten worden gemaakt. Volgens de visie van de regering is er daarom geen sprake van een beloning voor het goed uitvoeren van de wet, maar eerder van een tegemoetkoming in de hoge kosten die gemeenten voor incasso moeten maken. Overigens zullen verschillen in invorderingsbeleid niet leiden tot een soort bijstandstoerisme. In dit verband wordt er op gewezen dat de gemeente die onterecht de bijstand heeft uitgekeerd altijd tot inning bevoegd blijft, ook wanneer de debiteur verhuisd is naar een andere gemeente. Het is voor een debiteur niet mogelijk om aan inning te ontkomen door naar een andere gemeente te verhuizen.

De leden van de SGP-fractie stellen dat de voorgestelde maatregel niet in alle gevallen het gewenste effect zal hebben. De mate waarin gemeenten worden aangespoord om relatief lage onterecht toegekende uitkeringen terug te vorderen is geheel afhankelijk van de mate waarin het drempelbedrag door de betreffende gemeente wordt overschreden. Blijven gemeenten die met veel relatief lage invorderingsbedragen te maken hebben niet met het bestaande probleem kampen, vragen deze leden zich af.

Gemeenten met veel relatief lage invorderingsbedragen komen na invoering van de maatregelen in een andere situatie te verkeren. Ten eerste wordt opgemerkt dat het invorderen van lage bedragen niet altijd

gepaard gaat met hoge kosten. In dit verband zijn ook lage vorderingen interessant om het drempelbedrag te kunnen halen. Ten tweede is de incentive bedoeld om incasso van kleine vorderingen voor een gemeente aantrekkelijker te maken omdat de kosten en baten van invordering in totaliteit meer in evenwicht worden gebracht met de gunstige financiële verhouding boven het drempelbedrag.

2.3. Technische wijzigingen verhaal

2.3.1. Gebruik van verhaalsuitspraken door verschillende gemeenten

De leden van de SP-fractie hebben grote bezwaren tegen deze wijziging en vinden het moeilijk te aanvaarden dat een rechterlijke uitspraak voor heel Nederland gaat gelden. Bovendien, zo stellen deze leden kan bij verhuizing de draagkracht van de verhaalsplichtige volkomen veranderen. In deze situatie wordt de verhaalsplichtige gedwongen om te gaan procederen om een wijziging van de rechterlijke uitspraak te vragen. Naar aanleiding van deze opmerking merkt de regering op dat de wetswijziging beoogt te voorkomen dat, wanneer de bijstandsgerechtigde verhuist, de nieuwe verhalende gemeente verplicht is om een nieuwe uitspraak van de rechter te verkrijgen, in een situatie waarin sprake is van dezelfde omstandigheden en de verhuizing van de bijstandsgerechtigde geen invloed heeft op de draagkracht van de onderhoudsplichtige. Het voeren van dergelijke procedures is zowel voor de gemeente als wel voor de onderhoudsplichtige kostbaar en overbodig.

2.3.2. Verplichting tot meewerken aan de uitvoering van een rechterlijke uitspraak/buitenland

De leden van PvdA-fractie vragen de regering of er bewust voor gekozen is dat er beperkt gebruik kan worden gemaakt van het Verdrag van New York en vragen of dit betekent dat de gemeente bij ontstentenis van zo een uitspraak geen verhaalsactie kan starten. Tevens vragen deze leden of indien een afzonderlijk executieverdrag is gesloten het Landelijke Bureau Onderhoudsbijdragen (L.B.I.O.) dan niet ingeschakeld hoeft te worden. Tot slot vragen deze leden of gemeenten kunnen afzien van verhaal als de onderhoudsplichtige buiten Nederland woont en niet onder de werking van artikel 108 Abw valt. De leden van de SP-fractie hebben met deze wijziging grote problemen. Volgens deze leden worden de ex-partners tegen hun wil met elkaar geconfronteerd. Zij vernemen graag of de regering deze bezwaren onderschrijft.

Naar aanleiding van deze vragen wordt opgemerkt dat deze wijziging niet de bedoeling heeft om de verhaalsplicht voor onderhoudsplichtigen, die in het buitenland verblijven ten opzichte van diegene die in Nederland wonen, aan te scherpen. Uit signalen van gemeenten blijkt echter dat verhaal in het buitenland zeer moeizaam verloopt. Het Verdrag van New York biedt in zoverre uitkomst dat met een volmacht van de onderhoudsgerechtigde en inschakeling van het L.B.I.O. de onderhoudsbijdragen ook voor deze groep onderhoudsplichtigen geïnd kan worden. Op deze wijze wordt voorkomen dat onderhoudsplichtigen afhankelijk van hun verblijfplaats verschillend zouden worden behandeld.

In antwoord op de vragen van de leden van de PvdA-fractie betreffende de beperkte toepassing van het Verdrag, merkt de regering het volgende op. Alleen in de situatie zoals bedoeld in artikel 108 onderdeel b van de Abw kan de verplichting tot het geven van een volmacht, aan de bijstand worden verbonden. Dit betekent echter niet dat inning van onderhoudsbijdragen voor de restgroep onmogelijk wordt gemaakt. De onderhoudsgerechtigde kan ook zelf het L.B.I.O. inschakelen om de onderhoudsbijdragen te laten innen. Door de beperkte mogelijkheid van het opleggen van de verplichting tot het geven van een volmacht kan het Verdrag van

New York niet in alle gevallen volledig worden benut. Dit heeft als ongewenst effect dat op deze wijze nog steeds tussen onderhoudsplichtigen onderscheid wordt gemaakt. Ruimere toepassing van het Verdrag zou echter tot gevolg hebben dat voor deze groep onderhoudsgerechtigden impliciet een alimentatievoorwaarde aan de bijstand wordt verbonden. In de huidige Abw is dit uitsluitend mogelijk indien de alimentatievordering wordt ingesteld met een verzoek tot echtscheiding. De regering vindt een verruiming van de mogelijkheid tot het opleggen van een alimentatievoorwaarde aan de bijstand, te ver gaan. De reden hiervoor is dat directe contacten tussen de (ex) partners wanneer dat mogelijk is moet worden vermeden. De regering is het dan ook niet eens met de leden van de SP-fractie dat in de voorgenomen maatregelen deze directe contacten worden geïntensiveerd. Het vragen van een volmacht uitsluitend met de bedoeling om de reeds bestaande rechterlijke uitspraak te effectueren geeft voor de onderhoudsgerechtigde nauwelijks extra betrokkenheid. Aangezien het L.B.I.O. als gevolmachtigde van de onderhoudsgerechtigde optreedt is er geen direct contact noodzakelijk tussen de onderhoudsgerechtigde en de onderhoudsplichtige. Tot slot wordt opgemerkt dat het L.B.I.O. ook gebruik maakt van de afzonderlijke executieverdragen om eventueel een Nederlandse uitspraak in de bij die verdragen aangesloten landen ten uitvoer te leggen. De gemeenten kunnen vanwege de deskundigheid en contacten die het L.B.I.O. in het buitenland heeft ook in deze gevallen het L.B.I.O. inschakelen.

2.3.3. Vergemakkelijken van gegevensverzekrijging van de onderhoudsplichtige/wettelijke mogelijkheden

De leden van de RPF-fractie vragen naar de inlichtingenplicht, zoals opgenomen in artikel 101 Abw. Uit de reactie van de minister op het advies van de Raad van State leiden zij af dat niet principiële overwegingen ten grondslag liggen aan het niet overnemen van het advies, maar wetstechnische.

Aan deze leden kan worden gemeld dat de redenen om het voorgestelde artikel 101 Abw niet aan te passen zowel principieel als wetstechnisch van aard zijn. Er is in het wetsvoorstel voor gekozen om de inlichtingenplicht nauw aan te laten sluiten bij de reeds in de Abw voor de bijstandsgerechtigde en derden opgenomen informatieplicht.

Het ligt binnen het stelsel van de wet niet voor de hand om onderscheid te maken tussen degene op wie verhaal wordt gezocht en – bijvoorbeeld – een werkgever die ingevolge artikel 121, eerste lid, van de Abw informatieplichtig is. In beide gevallen kunnen er immers bij de persoon aan wie de inlichtingen worden gevraagd bezwaren bestaan om de door de gemeente gevraagde informatie te verstrekken. In principe wordt van het gemeentebestuur verlangd dat het uit eigen beweging de nodige kennis vergaart voor de uitoefening van zijn verhaalsbevoegdheid. Dit uitgangspunt ligt mede ten grondslag aan artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht. Voor zover er bij de informatieplichtige reële bezwaren tegen gegevensvertrekking aanwezig zijn, zal de gemeente daaraan niet zonder meer voorbij kunnen gaan, maar tot een redelijke belangenafweging moeten komen. Overigens is het niet zo dat de gemeente bij de toepassing van artikel 101 Abw zonder enige restrictie inlichtingen mag vragen, maar slechts die informatie die voor het verhaalsbesluit van belang is.

De leden van de fractie van het CDA vragen op welke wijze de inlichtingenplicht wordt geëffectueerd en of eraan wordt gedacht de inlichtingenplicht expliciet op te nemen bij het vaststellen van de alimentatieplicht.

In de huidige Abw is voor de onderhoudsplichtige geen wettelijke plicht opgenomen om relevante informatie te verstrekken. Dit geeft in de praktijk veel uitvoeringsproblemen. In recente jurisprudentie is bepaald dat de gemeente de opdracht heeft om informatie te verkrijgen omtrent de verhaalsplichtige. Indien de gemeente die gegevens niet kan bemachtigen wordt de gemeente in haar verhaalsverzoek niet-ontvankelijk verklaard. De wettelijke plicht tot het verstrekken van inlichtingen zal voor de rechter naar verwachting voldoende aanknopingspunt bieden om, wanneer de verhaalsplichtige weigert aan de gemeenten de nodige gegevens te verstrekken, de opdracht hiertoe alsnog bij de verhaalsplichtige te leggen. Het is derhalve niet noodzakelijk om de inlichtingenplicht expliciet op te nemen bij het vaststellen van alimentatieplicht.

De leden van de fracties van de PvdA en D66 vragen naar een nadere onderbouwing voor de keuze van de strafrechtelijke sanctie op het niet nakomen van de informatieplicht. De leden van de fractie van de PvdA vragen hierbij om een vergelijking met andere sancties op het niet nakomen van de informatieplicht, die niet-fraude gerelateerd zijn. Het opleggen van een administratieve boete in plaats van een strafrechtelijke sanctie heeft als nadeel dat de mogelijkheid van het indienen van bezwaar en beroep veel extra uitvoeringslasten voor gemeenten met zich mee brengt. Tevens zou de eventueel te voeren beroepsprocedure terzake van de boetenoplegging de verhaalsprocedure onnodig kunnen vertragen. De keuze van de strafrechtelijke handhaving zal in de praktijk niet tot een substantieel aantal strafrechtelijke zaken leiden, zodat de belasting van de rechterlijke macht bij een strafrechtelijke handhaving minimaal wordt ingeschat. De reden hiervoor is dat de wettelijke inlichtingenplicht met name een rol speelt in de verhaalsprocedure, waarbij de rechter de plicht tot het verstrekken van de noodzakelijke gegevens bij de onderhoudsplichtige kan leggen. Voor het overige is de verwachting dat de wettelijke plicht om informatie te verstrekken en de dreiging van strafrechtelijke vervolging bij niet-nakoming, in het merendeel van de gevallen zal leiden tot het geven van voor verhaal noodzakelijke informatie. Een vergelijking kan worden getrokken met de informatieplicht voor de werkgever van de (ex) bijstandsgerechtigde en/of verhaalsplichtige. Deze derde is op grond van artikel 121 Abw verplicht de inlichtingen te verstrekken omtrent feiten en omstandigheden die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de Abw. Deze plicht wordt eveneens strafrechtelijk gehandhaafd (artikel 143 Abw). Dit voorbeeld geeft eveneens antwoord op de opmerkingen van de leden van de fractie van de SP over het niet kunnen opleggen van een inlichtingenplicht aan een derde. Overigens hoeft de onderhoudsplichtige alleen desgevraagd de inlichtingen aan de gemeente te verschaffen, zodat het door de leden van de SP-fractie naar voren gebrachte probleem betreffende onduidelijkheid aan welke gemeente de inlichtingen moeten worden gegeven zich niet voor zal doen.

De leden van de PvdA-fractie vragen zich af waarom de informatieplicht bij verhaal van onterechte betaling van uitkeringen sociale zekerheid op derden niet in andere sociale zekerheidswetten is opgenomen. In tegenstelling tot de Abw kennen de sociale verzekeringswetten geen wettelijke verhaalsplicht. Gelet hierop is er geen reden in de sociale zekerheidswetten een informatieplicht op te nemen, overeenkomstig de informatieplicht bij verhaal als bedoeld in de Abw.

Tot slot vragen de leden van de VVD-fractie tot hoever de informatieplicht strekt. De inlichtingenplicht is beperkt tot voor verhaal van belang zijnde inlichtingen. Deze inlichtingen kunnen betrekking hebben op een periode gelegen voor de ingangsdatum van verhaal. Een voorbeeld hiervan is dat

voor de berekening van de draagkracht (TREMA-normen) relevante lasten uit de huwelijkse periode van belang kunnen zijn.

2.3.4. Overige opmerkingen

Op de vraag van de leden van de PvdA-fractie of de regering ook heeft overwogen om verhaal op nalatenschappen vanwege doelmatigheidsredenen te laten vervallen, merk ik het volgende op.

In gezamenlijk overleg met gemeenten is besloten dat verhaal op nalatenschappen en schenking in de huidige vorm zullen worden gehandhaafd. Hoewel deze vormen van verhaal in de praktijk niet veel voorkomen, hebben zij voornamelijk een preventieve werking. Dit is de reden waarom de mogelijkheid van verhaal op nalatenschappen en schenking wordt gehandhaafd.

3. Uitvoeringsaspecten

De leden van de VVD-fractie vragen welke voorstellen van de VNG, Divosa en gemeenten niet zijn overgenomen.

Zoals in de memorie van toelichting gesteld is de herziening van het debiteurenbeleid in nauw overleg met VNG, Divosa en gemeenten tot stand gekomen. Ten aanzien van de versoepeling van de terugvorderingsbepalingen en de financiële incentive kon volledig op de ideeën van de uitvoering worden ingespeeld. Voor wat betreft verhaal blijft een gedeelte van de gesignaleerde knelpunten direct voortvloeien uit de aansluiting van verhaal bij het alimentatierecht. Vanwege de grote mate van rechterlijke vrijheid bij toepassing van het alimentatie- en verhaalsrecht blijven gemeenten in de praktijk problemen ondervinden. Aansluiting op het alimentatierecht heeft de mogelijkheden van het vinden van een oplossing voor een aantal problemen beperkt. In het kader van de huidige wetswijzigingen acht de regering het vooralsnog niet gewenst ingrijpende wijzigingen in het verhaalsrecht aan te brengen.

Voorts vragen deze leden of er al een statistiek wordt gehanteerd of wanneer de aangekondigde statistiek operationeel zal zijn.

Op dit moment is nog geen debiteurenstatistiek voorhanden. Aan de hand van de declaratiestaten van de gemeenten kan achteraf bij benadering worden afgeleid hoeveel debiteurenposten bij gemeenten aanwezig zijn en hoeveel gelden uitstaan. De onderscheidende kenmerken van vorderingen zijn echter niet bekend noch naar gemeentegrootte noch naar debiteurensoort.

De regering streeft ernaar de debiteurenstatistiek per 1 januari 1999 – dus gelijktijdig bij invoering van de voorgenomen wetswijzigingen – volledig in werking te laten treden.

De leden van de fractie van D66 vragen de regering naar het functioneren van het L.B.I.O en vragen welke knelpunten er bestaan ten aanzien van de uitvoering van de taken van deze organisatie. Deze leden vragen zich af of deze organisatie bij machte is om een toename te verwerken van het aantal zaken die het invorderen van een verhaalsbijdrage in het buitenland betreffen.

Het L.B.I.O. heeft problemen ondervonden bij de overdracht van zaken, die van de Raden van de Kinderbescherming afkwamen. Voor wat betreft de taken die het L.B.I.O. voor gemeenten uitvoert is de afgelopen periode een voortuitgang geboekt als het gaat om de voortgang van af te handelen zaken. Tussen de gemeenten, Divosa, SZW en het L.B.I.O. is een regulier overleg gestart waarin de samenwerking en de problemen tussen gemeenten en L.B.I.O. regelmatig worden besproken. Er zijn diverse afspraken gemaakt, die er toe moeten leiden dat de informatievoorziening

naar gemeenten toe wordt verbeterd, afhandelingstermijnen worden bekort en regelmatig overzichten zullen worden verstrekt over lopende zaken.

Het L.B.I.O. heeft voor de extra te verwachten zaken financieel een compensatie gekregen van 0,75 mln. per jaar.

Artikelgewijs

Artikel I, onderdeel A

Hoe wordt de aflossingscapaciteit bepaald bij een schuld die vijf jaar onbetaald is gebleven vanwege onvoldoende aflossingscapaciteit bij de belanghebbende, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Tevens vragen zij welke factoren/criteria daartoe in ogenschouw worden genomen en waarop de 50% afkoop is gebaseerd.

In de sociale zekerheidswetten is bij de tenuitvoerlegging geregeld dat de belanghebbende moet blijven beschikken over een inkomen gelijk aan de beslagvrije voet zoals bedoeld in artikel 475c en d van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Derhalve zijn voor de aflossingscapaciteit van de belang alle inkomsten die boven de beslagvrije voet liggen. Bij afkoop moet minimaal 50% in keer worden afgelost. Dit is de absolute ondergrens, waarbij het bovendien niet de bedoeling is om dit percentage automatisch in alle gevallen toe te passen. De uitvoeringsorganisatie zal afhankelijk van de situatie, zelf een percentage bepalen voor de desbetreffende afkoop.

Artikel I, onderdeel D

Heeft op grond van de redactie van dit artikel de informatieplicht alleen betrekking op verhaal, zo vragen de leden van de PvdA-fractie. Heeft de in artikel 141 Abw opgenomen sanctie ook alleen betrekking op de verhaalsverplichting op derden in het kader van de Abw.

De informatieplicht met bijbehorende sanctie is bedoeld voor diegene waarop verhaal wordt gezocht in het kader van Hoofdstuk VII van de Abw. Hieronder valt niet alleen de onderhoudsplichtige, maar bijvoorbeeld ook de begiftigde bedoeld in artikel 99 van de Abw.

Artikel I, onderdeel F

Welke verplichtingen kunnen B en W opleggen in verband met de uitvoering van de rechterlijke uitspraak, zo vragen de leden van de fractie van de PvdA en mag uit de redactie van dit artikel gelezen worden dat oude vorderingen niet vallen onder de voorgestelde regeling.

Zoals in de artikelsgewijze toelichting staat vermeld kan de verplichting aan de bijstand ook ten aanzien van oude vorderingen worden opgelegd, zij het dat deze verplichting alleen voor de toekomst kan gelden. Een voorbeeld is de verplichting tot het geven van volmacht om in het buitenland via het verkrijgen van een exequatur de uitspraak ten uitvoer te laten leggen. Ook wanneer de rechterlijke uitspraak in Nederland ten uitvoer moet worden gelegd kan aan de bijstand de verplichting tot het geven van een volmacht worden verbonden.

Artikel XV

De leden van de fractie van de PvdA vragen wanneer de voorgestelde sanctie in werking treedt. Zij vragen zich af wie optreedt en wie beslist, wanneer, over de hoogte van de sanctie ingeval van niet-nakomen van de informatieverplichting.

De voorgestelde sanctie treedt tegelijkertijd met artikel 101 Abw in werking. Mocht daartoe aanleiding bestaan dan kan via de gebruikelijke

weg van de strafrechtelijke procesgang aangifte bij het Openbaar Ministerie worden gedaan door de uitvoerende instantie. De strafrechter zal de hoogte van de straf bepalen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. P. W. Melkert